
КЕРУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЮ ПІДГОТОВКОЮ ВЕСЛЯРІВ

УДК 797. 1

Мігель Л.Й. (Migel L.I.), Смірнова І.М. (Smirnova I.N.), Мігель О.А. (Migel O.A.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

Херсонський філіал Національного університету кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

Підвищення ефективності управління тренувальним процесом є головним чинником в спорті і призводить до зниження затрат часу, а також матеріальних ресурсів для досягнення високих спортивних результатів.

Ключові слова: *фізичні якості, функціональна підготовка.*

An increase of efficiency of training process control is a main factor in sport and results in the decline of expenses of time, and also financial resources for achieving high sporting results.

Key words: *physical qualities, functional preparation.*

Успішний виступ спортсменів забезпечується оптимальною відповідністю між функціональними можливостями й тренувальним навантаженням. Керування підготовкою спортсменів на всіх рівнях їхньої майстерності й повинне створити ту необхідну відповідність між станом спортсмена та його тренуванням [4].

З метою організації контролю веслярів рекомендується передбачати оцінку наступних компонентів:

1. Фізичних якостей витривалості і її сторін – загальної, спеціальної, силовій, швидкісно-силовій, і швидкісний.
2. Функціональних систем: серцево-судинної, дихальної, нервово-м'язової, крові, гормональної.
3. Технічної майстерності – динамічних і кінетичних параметрів
4. Тактичної майстерності – уміння готуватися до змагань, розподіляти

сили на дистанції, правильно й раціонально застосовувати техніко-тактичні прийоми й т.д.

5. Психологічної підготовки: загальних якостей (особистості, світогляду, рівня й розвитку інтелекту); спеціальних якостей (вольової підготовки й рівня розвитку сенсомоторики – швидкості реакції, самоконтролю, уваги, почуття ритму, простору, міри зусиль та ін.).

Оцінку рівня фізичних якостей рекомендується робити за допомогою контрольних тренувань, змагань і тестів як на воді, так і в лабораторних умовах.

Оцінка спеціальної витривалості відбувається за спортивним результатом на змагальних дистанціях. Оцінка загальної витривалості – по кількості кілометрів, пройдених зі швидкістю 90% від її максимальної величини. Ці тести органічно пов'язані із програмою тренувального процесу. Залежно від індивідуальної змагальної швидкості й рівня специфічного розвитку витривалості тренер визначає кількісну сторону щоденного навантаження [2].

Також потрібно розрізняти спеціальні та загальні силові якості. Спеціальну силу можна визначати за допомогою тензограмм.

Однак можна використати більш доступний спосіб визначення спеціальної сили за допомогою динамометра.

Спеціальну силу визначають і за допомогою приладу ЛАГ-С і його модифікацій (за бистротою підняття найвищої швидкості при веслуванні зі старту) по лагограммам.

Для визначення загальної сили (кистьовій і становій) застосовується метод динамометрії.

Оцінка загальної сили виконується так само, як і у штангістів. Кожному спортсменові рекомендується володіти оптимумом розвитку сили основних м'язових груп (тобто створити такий фон, що дозволяє значно ефективніше реалізувати спеціальну працездатність на дистанції).

Оцінка спеціальної швидкості виконується за часом веслування й темпу на відрізках 100 м (якщо спортсмен має результат 18,5 – 19,9 сек., то це значить, що спеціально працювати над розвитком даної якості недоцільно) [3].

Загальні швидкісні якості, рекомендується оцінювати по наступних тестах:

результат бігу на короткі дистанції (50 – 200м);

поштовх штанги малої ваги (20 – 30 кг) на максимальну кількість раз;

Рівень гнучкості веслярів на байдарках і каное визначають у подздошно-поперековому суглобі (максимальний розворот тулуба) і в плечових суглобах – при русі рук зі сторони назад і знизу – назад.

Спритність або втримання рівноваги оцінюється вмінням гребти руками без весла, веслуванням із закритими очима й ін. Для ускладнення можна використовувати зміни центру ваги в човні [1].

Як один зі способів визначення й контролю працездатності веслярів рекомендується проба PWC_{170} . Ця функціональна проба, в основі якої лежить визначення потужності м'язової роботи при частоті серцевих скорочень, яка дорівнює 170 уд/хв. Теоретичні основи тесту PWC_{170} базуються на ряді важливих закономірностей фізіології спорту.

Величина PWC_{170} у веслярів становить 1300 – 2100 кгм/хв. Найменші значення даного тесту є в спортсменів з малою вагою тіла, найбільші – у високорослих веслярів з відносно більшою вагою.

Фізична працездатність у значній мірі залежить від кваліфікації спортсменів. Так у першорозрядників величина PWC_{170} коливалася в межах 1300 – 1600 кгм/хв, у більш класних спортсменів вона досягала 2000 – 2150 кгм/хв.

Функціональну підготовку спортсменів у циклічних видах спорту рекомендується оцінювати величинами максимального споживання кисню (МСК) і порогом анаеробного обміну. Функціональну підготовку оцінюють як у природних, так і в лабораторних умовах.

Показником оцінки функціонального стану може бути і показник PWC_{170} , а також зміни у внутрішньому середовищі організму, киснево-лужної рівноваги (КЛР) або молочної кислоти. КЛР у спокої коливається в межах $7,4 \pm 5$. Чим краще результат, показаний спортсменом, тим глибше зрушення в організмі (чим більше спортсмен «виклався» на дистанції), найбільші зрушення

можуть бути до 7,01 – 7,02. навіть спостерігаються випадки, коли на фініші були зареєстровані зрушення – 6,95.

Створення науково обґрунтованої системи комплексної оцінки підготовленості спортсменів є однією з актуальних проблем при підготовці до змагань веслярів на байдарках і каное.

Дослідження веслярів на етапах безпосередньої підготовки перед змаганнями дозволило розробити комплексну оцінку показників спеціальної тренуваності.

За цими показниками визначалися можливості функціональних систем спортсменів і розвиток різних спеціалізованих якостей веслярів на байдарках і каное.

Дані показники дозволяють оцінити рівень розвитку більшості основних якостей, що обумовлюють спеціальну тренуваність веслярів високого класу та починаючих спортсменів, дозволяють судити про різні сторони спеціальної підготовленості веслярів і про особливості впливу на результат цих спортсменів засобів, методів і направленостей тренувального процесу.

Література:

1. *Болобан В.Н.* Система обучения движениям в сложных условиях поддержания статодинамической устойчивости: Автореф. дис. д-ра пед. наук. КГИФК. – К., 1990. – 45 с.

2. *Верхошанский Ю.В.* Основы специальной физической подготовки спортсменов. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 331 с.

3. *Гельфанд И.М., Цетлин М.Л.* О математическом моделировании центральной нервной системы // Модели структурно-функциональной организации некоторых биологических систем. – М.: Наука, 1966. – С. 9 – 26.

4. *Келлер В.С., Платонов В.Н.* Теоретико-методические основы подготовки спортсменов. – Львов, 1993. – 270 с.